

FLAKSTAD KOMMUNE

tlf: 7605 2201
fax: 7605 2209

Vår dato: Vår referanse: Arkivnr.:

24.02.2005 403 /2005 – ts

Vår referanse må oppgis ved alle henvendelse

Deres dato: Deres referanse:

Saksbehandler: Tom Solli

E-post: tom.solli@flakstad.kommune.no

Olje- og energidepartementet

Postboks 8148 Dep,

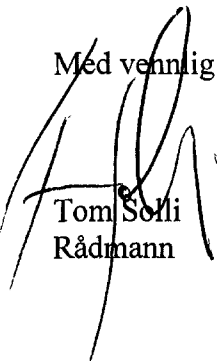
0033 Oslo

OLJE- OG ENERGIDEPARTAMENTET	
04	1944 - 133
DATE	25 FEB. 2005
HØRING - NOU: 26 HJEMFALL.	
521	

Vedlagt følger uttalelse fra Flakstad kommune.

Saken ble behandlet av formannskapet den 22.2.05 som sluttet seg til uttalelsen enstemmig.

Med vennlig hilsen

Tom Solli
Rådmann

Kopi:
Lofotrådet og Lofotkommunene

Flakstad kommune

8380 RAMBERG

BEHANDLET AV	SAKSNR.	ARKIVNR.	MØTEDATO	MØTESTED
Formannskap	29/05		22.02.05	

Saksbehandler: Tom Solli

HØRING NOU 2004: 26 HJEMFALL

SAKSOPPLYSNINGER:

Forslag til endringer i reglene om hjemfall

Olje- og energidepartementet (OED) sendte den 1. desember 2004 ut Hjemfallsutvalgets utredning med forslag til nye regler om hjemfall i NOU 2004:26 Hjemfall på høring med svarfrist 1 mars 2005. OED har sendt høringsdokumentet til alle kommuner /fylkeskommuner og bedrifter som blir berørt av forslaget.

Hjemfallsordningen ble innført av Stortinget for hundre år siden for å sikre et nasjonalt eierskap til våre vannkraftressurser. Hjemfallsordningen- som gir private/utenlandske eiere tidsbegrensede konsesjoner med hjemfall til staten og offentlige eiere evigvarende konsesjoner – har sørget for at kraftsektoren i dag er eid av det offentlige med 90 prosent. Kraftsektoren har vært og er en bærebjelke i det norske samfunn, samtidig som sektoren råder over noen av våre viktigste naturverdier.

Når Hjemfallsutvalget foreslår endringer i hjemfallsreglene, setter utvalget i spill grunnlaget for dagens eierskap i vannkraftsektoren. Samtidig uttaler et samlet utvalg på side 12:

”Vassdragene representerer fornybare og evigvarende ressurser av stor nasjonal verdi, både økonomisk og miljømessig. I dag er kraftproduksjonen den viktigste økonomiske utnyttelsen. Vannkraften utgjør 99 prosent av kraftproduksjonen i landet, og er av grunnleggende betydning for verdiskapingen og velferden. Norge har et unikt fortrinn i å utnytte disse naturressursene til kraftproduksjon. For å sikre at vassdragsressursene bli utnyttet på best mulig ut fra samfunnets interesser nå og i framtiden, er det nødvendig med et godt utbygd system av økonomiske og administrative virkemidler.”

Flakstad kommune er enig i denne beskrivelsen av kraftsektorens betydning. Når utvalget da foreslår gjennomgripende endringer i hjemfallsordningen, burde følgende forutsetninger være tilstede:

- Utvalget har en klar målsetning med de endringer som foreslås
- Utvalget har en klar oversikt over virkningene av de endringer som foreslås

Oppsummering av hovedpunkter og konklusjoner

- Dagens konsesjonsregler forskjellsbehandler offentlig(statlig, kommunal og fylkeskommunal) eide og privat eide kraftforetak ved at bare de private har konsesjoner med hjemfall til staten, mens de offentlige konsesjoner er evigvarende. ESA hevder at dagens forskjellsbehandling strider mot EØS-avtalen. Hjemfall som sådan er ikke i strid med EØS-avtalen
- OED hevder at EØS-avtalen ikke gjelder for vannressursforvaltningen, men har likevel nedsatt et lovutvalg for utarbeidelse av nye regler om hjemfall. Utvalget på 12 medlemmer har vært sammensatt av representanter for tre departement, kraftbransjen, prosessindustrien, fagbevegelsen, kommunesektoren og tre uavhengige.
- Et enstemmig utvalg går inn for en videreføring av hjemfallsordningen og en opphevelse av dagens forskjellsbehandling. Hele utvalget foreslår like regler for fremtidige kjøpere. Utvalget er imidlertid delt i flere fraksjoner for så vidt gjelder utformingen av nye hjemfallsregler.
- Flertallet i utvalget foreslår nye hjemfallsregler for alle eiere fra lovvedtaket (lovtidspunktmodellen), slik at dagens eiere alle gis nye konsesjoner på 75 år med hjemfall til staten. Videre foreslår seks av utvalgets medlemmer at eierne på hjemfallstidspunktet får beholde 1/3 som en form for kompensasjon (partielt hjemfall)
- KS' hovedmålsetning har vært å legge til rette for en videreføring av dagens offentlige eierskap, innenfor de rammer EØS-avtalen og øvrige konkurranserettslige regler setter. På denne bakgrunn har medlemmet fra KS sammen med medlemmene fra LO og LVK foreslått at nye hjemfallsregler først kommer til anvendelse ved bestemte *transaksjoner* fra eierens side, så som salg e.l. (transaksjonsmodellen). Det påpekes at den norske stat må sørge for en avklaring med ESA av hvorledes en transaksjonsmodell kan innrettes, slik at vitale nasjonale interesser blir ivaretatt samtidig som EØS-avtalen etterlevs.
- Det samme mindretallet foreslår videre at dersom lovtidspunktmodellen vedtas, er det bare de offentlige eiere som på hjemfallstidspunktet blir fratatt sine opprinnelige evigvarende konsesjoner, som skal gis kompensasjon. KS med støtte fra det øvrige mindretallet påviser at flertallets forslag tilgodeser enhver konsesjonær på hjemfallstidspunktet, og dermed undergraver det offentlige eierskapet i vannkraftsektoren og hele hjemfallsordningen. KS' forslag bygger på at dersom den offentlige eieren ikke selger ut i konsesjonsperioden, men driver videre i offentlig regi, vil vedkommende kommune eller fylkeskommune lide økonomisk tap ved hjemfall til staten. Dette tapet vil kommunen ha krav på kompensasjon for etter vanlige erstatningsprinsipper. Slik erstatning innebærer ingen EØS-rettsstridig forskjellsbehandling. Erstatningen foreslås satt til 45 % av det hjemfalte anleggs verdi (rettighetsmodellen). De som lider tap er dagens kommunale og fylkeskommunale eiere som får sin eiendomsrett beskåret, ikke de som kjøper seg inn etter at ny lov er iverksatt.
- Utvalget er delt på midten for så vidt gjelder ny konsesjonstid. KS støtter en videreføring av dagens konsesjonstid på 60 år.
- Det hersker betydelig usikkerhet rundt EØS-avtalens anvendelsesområde og hvilke begrensninger den legger på Norge i forbindelse med utformingen av nye hjemfallsregler. Mindretallet ber derfor den norske stat innlede en dialog med ESA for avklaring og utforming av ny hjemfallsmodell slik Norge har gjort i en rekke andre saker .

Viktige konsekvenser av flertallets forslag:

Et flertall på ni av utvalgets tolv medlemmer foreslår at konsesjonæren på hjemfallstidspunktet skal få ubetinget rett til en andel av anleggene eller dets verdi. Denne retten til et evigvarende eierskap vil øke markedsverdien av kraftanleggene i dag. Dette forslaget vil forsterke salgspresset på dagens offentlige eiere ytterligere.

Flakstad kommune kan ikke se at flertallet har beskrevet noe klart mål med de endringsforslag som er fremmet. Heller ikke kan kommunen se at flertallet har gitt noen klar beskrivelse av de virkningene endringene vil ha, f.eks i forhold til de store samfunnsverdier som kraftsektoren forvalter.

Når innstillingen både mangler en klar målangivelse og konsekvensutredninger, vil Flakstad kommune motsette seg at saken fremmes uten at disse grunnlag er tilstede.

Kort redegjørelse for KS, LO og LVKs mindretallsforslag

Mindretallets forslag er nærmere beskrevet i NOUen - kapittel 10.4.3.

Implementeringsmåte

Mindretallet går prinsipielt inn for transaksjonsmodellen. Kort fortalt innebærer modellen at alle fremtidige kjøpere, enten det er offentlige selskaper, private eller utlendinger, fra nå av underkastes vilkår om hjemfall om 60 år regnet fra ervervet av vannfallet. Tilsvarende må det settes vilkår ved erverv av kvalifiserte andeler av selskaper som eier vannfall for å unngå omgåelser.

Dagens kommunale og fylkeskommunale eiere som ønsker å forbli eier, vil derimot ikke bli underkastet vilkår om hjemfall så lenge vannfallet eller selskapet forblir i deres hender.

Samtidig foreslås det åpnet for utleie fra kommunalt og fylkeskommunalt eide selskaper til private og utlendinger i maksimalt 60 år. Videre foreslås det et unntak fra vilkår om hjemfall ved fusjoner som gir samfunnsmessig ønsket omstrukturering og driftsoptimalisering.

Hjemfallsvilkårets innhold

KS, LO og LVK støtter ikke forslaget om partielt vilkår og stemte derfor for såkalt tradisjonelt hjemfall. Sistnevnte innebærer at hele vannfallet med tilknyttede anlegg hjemfaller til staten.

Dersom lovtidspunktmodellen blir vedtatt foreslår dette mindretallet at de offentlige eierne som følge av dette blir underkastet vilkår om hjemfall og som tilslutt må avstå sine anlegg til staten, i stedet skal ha en lovfestet rett til en kompensasjon tilsvarende 45 % av vannfallene og anleggenes verdi. Kompensasjonen kan ytes økonomisk eller i form av medeierskap i de hjemfalte anlegg. Denne modellen, som er subsidiær til transaksjonsmodellen, kalles rettighetsmodellen.

Konsesjonsperiodens lengde

Dette mindretallet foreslår at hjemfall skal inntre etter 60 år fra eventuelt salg.

Eksisterende private konsesjonærer

KS og LVK, men ikke LO, går imot forslaget om forlengelse hjemfallstiden for dagens private konsesjonærer. Statens representanter er også imot en slik forlengelse av hjemfallstiden for dagens private konsesjonærer.

KS og LVK er også uenig i at vannfall ervervet før 1909, som hovedsak er i privat eie, og som hittil ikke er underlagt vilkår om hjemfall, skal forbli unntatt fra vilkår om hjemfall mens så godt som alle offentlig eide vannfall nå foreslås underkastes vilkår om hjemfall.

Vertskommunenes andel

EBL, PIL, de uavhengige representantene og utvalgets leder var enige med KS, LVK og LO om en videreføring av vertskommunenes rett til inntil 1/3 av verdiene som hjemfaller og innføring av vertsregionenes rett til mellomliggende mellom trappetrinnsmodellen og 1/3-delen.

Annet

KS uttalte i likhet med EBL og SKF at kommuner og fylkeskommuner som underkastes lovtidspunktsmodellen prinsipielt har rett til erstatning etter Grunnloven § 105.

Det framtidige eierskapet i vannkraftsektoren.

Hjemfallsutvalgets mindretall, bestående av representanter for KS, LO og LVK har i en felles uttalelse inntatt i innstilligen kap. 10.4.3 fremmet andre forslag til nye hjemfallsmodeller. Her sies blant annet dette:

”Våre vassdrag og vannkraftproduksjonen for Norge har i seg verdier som rekker langt ut over bedrifts – og samfunnsøkonomiske modeller. Disse medlemmer ser det derfor slik at verken skatte – eller konsesjonsreglene fullt ut ivaretar de sterke samfunnsmessige behov for styring og kontroll som foreligger i vannkraftsektoren. Det offentlige eierskapet har derfor en stor egenverdi. Bare gjennom et omfattende offentlig eierskap kan disse verdiene sirkes for senere generasjoner.”

Flertallet synes å ha en likegyldig holdning til det framtidige eierskapet i vannkraftsektoren, jf følgene fra s 142 i utredningen:

”Flertallets forslag til framtidig hjemfallsregime kan likevel innebære økt privat eierandel i kraftsektoren. En eventuell økning av utlendingers eierandel i norsk kraftnæring vil derfor reflektere en allmenn utvikling med sterk vekst i grensekryssende investeringer.”

Flakstad kommune vil vise til at uavhengige økonomiske sakkyndige har konkludert med at flertallets forslag ikke bare ”kan” innebære økt privat og utenlandsk eierskap, men mest sannsynlig vil gjøre det, og at det offentlige utsalget vil bli betydelig. Fordi dette strider mot kommunens syn på det framtidige eierskapet i kraftsektoren, vil kommunen motsette seg flertallets forslag til framtidige hjemfallsmodeller.

EØS avtalen

Forholdet til EØS-avtalen har vært sentralt for Hjemfallsutvalget.

Kommunen slutter seg til mindretallets syn om at det harr oppstått en uholdbar situasjon i forhold til EØS-avtalen. Det er lite tillitvekkende at den norske stat på den ene side fastholder at EØS-avtalen ikke legger begrensninger på våre konsesjons – og hjemfallsregler, og på den annen side tilpasser sine synspunkter til at avtalen likevel gjelder fullt ut.

Det er viktig for Flakstad kommune å få fram at staten bør avklare med ESA om og i tilfelle i hvilken utstrekning EØS- avtalen legger føringer for vår framtidige hjemfallsordning.

INNSTILLING:

Flakstad kommune vil oppsummere sitt syn slik:

- Hjemfallssaken gjelder eierskapet til vannkraftsektoren og berører vitale verdier for det norske samfunn både i dag og for våre etterkommere.
- Et tungt og spredt offentlig eierskap har stor egenverdi, og nye hjemfallsregler må ha som målsetting fortsatt å stimulere til slikt eierskap
- Flertallets forslag gir sterke insentiver til raskt salg av offentlige eierandeler og ivaretar verken de nasjonale interesser som foreligger eller hensynet til dagens kommunale og fylkeskommunale eiere, som ønsker fortsatt eierskap.
- Mindretallets forslag gir en rimelige balanse mellom hensynet til offentlig eierskap på kort og lang sikt og hensynet til effektiv ressursbruk og nødvendige omstruktureringer. Flakstad kommune støtter mindretallets forslag og viser til de begrunnelser som er gitt i mindretallsmerknaden.
- Den norske stat må sørge for en avklaring av EØS – avtalens betydning for framtidige konsesjons – og hjemfallsregler.
- Saken bør ikke fremmes for endelig behandling i Stortinget før grundige konsekvensutredninger foreligger.

Ramberg den 14.2.05

Tom Solli
rådmann